

Slomšek v Blatogradu.

Slomšek L. 1850.

Uro hoda severno od Vrbskega jezera leži Blatograd. Tik ob jezeru se razprostira župnija Poreče, ki se v zadnjih desetletjih hitro ponemčuje. Poreče so zelo obiskovano hitovišče. Šola v Porečah, petrazrednica, je popolnoma nemška, tudi v cerkvi je nekaj let sem vse nemško. Po cerkvenih stenah še visi križev pot s slovenskimi napisi, ki pa so vse-križem prečrtani. In vendar so bile Poreče še pred 50 leti popolnoma slovenska župnija.

Severno od župnije Poreče leži župnija Blatograd. Pred 100 leti je bil tudi Blatograd še slovenska župnija. L. 1858 je govoril v Blatogradu poznejši škof Slomšek in je ljudstvo bodril, naj ostane zvesto svoji slovenski narodnosti in svoji slovenski materini besedi. A vse zastoj, razmere so bile močnejše, danes — ni še minulo sto let od znamenite Slomškove pridige v Blatogradu — je Blatograd nemški. Nevzdržno gre naprej val ponemčevanja. Tako se ponemčuje najlepša slovenska zemlja! O da, če bi bil po razsulu stare Avstrije prišel Slovenski Korotan v jugoslovansko narodno državo, tedaj bi se bil ponemčevalni val razlomil — ponemčevanja bi bilo na mah konec! Zdaj pa stotere sile z nevzdržno močjo pritiskajo na to ubogo ljudstvo, da popusti slovensko govorico, ki jo je govorilo na tej zemlji že nad 1500 let, in da postane nemško! In če bo šlo tako naprej, ne bo minulo sto let, in vsa severna stran Vrbskega jezera — poleg Bleda najlepša slovenska zemlja! — bo nemška. In Slovenci bodo rekli tudi o tej prelepi zemlji: Oh naši so samo grobovi!

Slomškova pridiga slovenskega Blatograda ni rešila pred ponemčenjem. A ta pridiga ne sme ostati pozabljena; mladina slovenska, vsadi si v srce te zlate besede in ostani zvesta svoji materinski govorici! Slomšek je govoril:

Kdor svoj materin jezik zavrže, ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škodo si dela. Slovenski starši, ki slovensko znajo, pa svojih otrok slovenskega jezika ne naučijo, so nehvaležni hišniki, ki svojim otrokom drago domačo reč, slovenski jezik zapravijo, ki so jim ga njihovi dedi izročili. Podobni so taki očetje in matere slabim gospodarjem, ki svojo očetno gospodarstvo prodajo, drugo pohištvo kupujejo, poslednjič pa večidel beraško palico najdejo.

Kar je oče dobrega od svojih staršev prejel, mora svojemu sinu zapustiti, in kar se je mati od svoje matere hvalevrednega naučila, bo tudi svoji hčeri zapustila. Materni jezik je najdražja dota, ki smo jo od svojih staršev dobili. Skrbno smo jo dolžni ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti. Človeški jezik je talent, katerega nam je izročil Gospod nebes in zemlje, da bi z njim kupčevali in veliko dobička storili. Kdor svoj materni slovenski jezik pozabi, malopridno svoj talent zakoplje. Bog ga bo enkrat terjal in vsi zaničevalci svojega poštenega jezika bodo v zunanjo temo polisnjeni.

Oj ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem proič svojo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznati, v

katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil! Tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih staršev spoštovati in ohraniti, za čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti; v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre, Slovence, najrajši učiti, in želim, kakor hvaležen sin svoje ljube matere, da, kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi poslednja beseda slovenska bo. Tudi vsak pošten Slovenec ravno to želi.

Za sklep še par zgodovinskih zanimivosti o Blatogradu.

V srednjem veku je bil Blatograd trdnjava. Bil je dobro zavarovan po močvirjih, ki so ga obdajala. V Blatogradu je stoloval koroški vojvoda Arnulf, sin kralja Karlmana, Okrog l. 750 so prišli Slovenci pod bavarsko nadoblast in malo pozneje z Bavarci vred pod frankovsko. L. 887 je bil Arnulf izvoljen za kralja. Tudi kot kralj je ponovno prišel v Blatograd.

L. 1832 je bival v Celovcu nekaj mesecev pesnik Prešeren. Tedaj je župnikoval v Blatogradu pisatelj (pesnik, zgodovinar in jezikoslovec) Urban Jarnik. Prešeren je Jarnika večkrat obiskal. To je bilo torej ravno pred sto leti. Kakšna sprememba! Pred sto leti župnikuje v Blatogradu slovenski pisatelj Jarnik, slovenski Blatograd obiskujeta Prešeren, Slomšek — danes je Blatograd nemški!

Pes dobrotnik.

Neredko boste videli otroke, ki grdo ravnaajo z živino: pretepajo krave, s kamenjem obmetavajo zlasti pse in mačke. In ti paglavci si še domišljajo, da je to samo lepa in nedolžna zabava. Ne bi pa delali tako, ako bi pomislili, da je žival lahko človeku velika dobrotnica. Kaj se je letos zgodilo v Romuniji. Izkopali so globoko jamo za pesek in gramoz. Niso pa je obdali z ograjo in ne postavili svarilnih svetilk. Ko je nastopil snežni vihar, so morali kopanje ustaviti. Mlad vojak je pa navzlic viharju moral od svoje matere zopet v mesto, kajti dopust mu je potekel. Vse žepe je napolnil z dobrotami, kakršnih so materine dobrotne roke vedno polne. Vihar in zameti so fanta zmedli, da je zašel s ceste in zdrknil v 20 m globoko gramozno jamo. Celih 11 dni je ostal v njej! Dva dneva je bil v nezavesti. Ko se je zbudil, ga je strahovito zeblo in nad glavo mu je tulil vihar. Poskušal je splezati ven, pa ni šlo. Vpil je na pomoč, a vse zastonj. Da mu ni dobra mati napolnila žepov, bi bil moral od lakote umreti. A tudi te zaloge so mu pošle in jel je pešati bolj in bolj. Nekega dne pa zasliši glas, ki ga napolni z novim upom. Na robu njegove jame začne lajati pes. Vojak si misli, da tudi njegov gospodar gotovo ne bo daleč in hoče zopet klicati, a je tako slab, da samo komaj slišno zažvižga. Tako se torej s psom pogovarjata, a gospodarja ni odnikoder, kajti ubog pes sploh nobenega ni imel in je samo na slepo srečo izberačil pri usmiljenih ljudeh kakšno kost. Vendar pa je kuža vedel, da reveža v jami ne sme zapustiti. Lajal je in lajal, da bi po bližnji cesti idoče